

стратегії щодо змін у ціні на товар. Можна виділити три основні правила змін у ціновій політиці:

1. Ціна повинна покривати всі витрати. Цінова політика повинна бути такою, щоб підприємство неодмінно досягало беззбиткового обсягу виробництва продукції.

2. Ціна не повинна бути надто низькою. Така цінова політика може не покрити всіх витрат, а також зменшити прибуток шляхом відмови певного сегменту споживачів, які сумніваються в якості даного товару.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Ансофф И. Стратегическое управление / И. Ансофф; сокр. пер. с англ. – М.: Экономика, 1989. – 519 с.
2. Арефьева Е.В. Организационно-экономические проблемы управления производственными системами / Е.В. Арефьева. – Х.: Основа, 1996. – 263 с.
3. Денисова І.П. Управління витратами та ціноутворення / І.П. Денисова. – М., 2006. – 286 с.
4. Леонов Я.В., Герасименко Ю.С. Система управління витратами як фактор підвищення конкурентоспроможності / Я.В. Леонов, Ю.С. Герасименко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://duan.edu.ua/uploads/bjulleten2010/13257.pdf>.
5. Пастушенко А.І. Формування цінової політики на сільськогосподарських підприємствах / А.І. Пастушенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/12.1/215.pdf>.
6. Педоренко Л.А., Жарлінська Р.Г. Витрати як складова цінової політики підприємства / Л.А. Педоренко, Р.Г. Жарлінська [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/2_KAND_2011/Economics/78391.doc.htm.
7. Сысо Т.Н. Оптимизация управления затратами предприятия / Т.Н. Сысо [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <file:///C:/Users/User/Downloads/optimizatsiya-upravleniya-zatratami-predpriyatiya.pdf>.
8. Федорищева А.М. Цінова політика та її вплив на формування ціни / А.М. Федорищева // Держава та регіон. Серія «Економіка та підприємництво». – 2010. – № 1. – С. 189-193.
9. Чейз Р.Б. Производственный и операционный менеджмент / Р.Б. Чейз, Н.Дж. Эквילайн, Р.Ф. Якобс; 8-е издание; пер с англ. – М.: Вильямс, 2004. – 704 с.

УДК 339.37(477)

Онищенко О.В.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і фінансів
Кременчуцького національного університету
імені Михайла Остроградського*

Макаренко Р.А.

*студентка
Кременчуцького національного університету
імені Михайла Остроградського*

АНАЛІЗ ТОВАРООБОРОТУ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ В УКРАЇНІ ТА ЙОГО ТЕНДЕНЦІЇ

У статті детально розглянуто і проаналізовано сучасний стан роздрібного товарообороту в Україні, його динаміка і структура. На основі аналізу виявлено фактори впливу на загальний показник. Розкрито питання динаміки значень індексів цін на продовольчі і непродовольчі товари, їх вплив на купівельну спроможність населення.

Ключові слова: аналіз товарообороту, товарні групи, індекс споживчих цін, динаміка.

Онищенко О.В., Макаренко Р.А. АНАЛИЗ ТОВАРООБОРОТА РОЗНИЧНОЙ ТОРГОВЛИ В УКРАИНЕ И ЕГО ТЕНДЕНЦИИ

В статье подробно рассмотрены и проанализированы состояние, динамика и структура розничного товарооборота в Украине. На основе анализа выявлены факторы, которые влияют на общий показатель. Раскрыт вопрос динамики значений индексов цен на продовольственные и непродовольственные товары, их влияние на покупательские способности населения.

Ключевые слова: анализ товарооборота, товарные группы, индекс потребительских цен, динамика.

Onyshchenko O.V., Makarenko R.A. ANALYSIS OF RETAIL TRADE TURNOVER IN UKRAINE AND ITS TRENDS

The article deals the analysis of the state of retail trade turnover in Ukraine, its dynamics and structure. As a result of the analysis, factors that affect the overall indicator are identified. The question of the dynamics of the values of price indices for food and non-food products, their influence on the purchasing power of the population is disclosed. It has been analyzed the price-level changes for special product category within the definite period of time, its impact on the sales and the reasons for growth. The role of institutional reforms, which are connected with the integration processes of retail trade, the importance of the enterprises competitiveness increasing, as well as the quality of assortment of commodities in retail stores.

Keywords: commodity turnover analysis, product groups, factors, indicators, dynamics, index of consumer price.

Постановка проблеми. Роздрібна торгівля є невід'ємною частиною економіки і надзвичайно впливає на її стан у цілому. Вона діє у сфері товарного обігу, виконуючи одну з найважливіших функцій у житті населення країни. Ця функція полягає у задоволенні певних потреб і забезпеченні населення різними благами, такими як продукти харчування, одяг, взуття та ін. Сьогодні розвиток роздрібною торгівлі характеризується значним розширенням асортименту товарів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку роздрібною торгівлі та механізми їх урегулювання досліджували такі вчені-економісти, як: О.М. Азарян [2], М.І. Голубев [6], М.А. Кириченко [8], В.І. Корсак [1], Н.П. Ілюхіна [5], Ж.С. Труфіна [7]. Проте особливої уваги потребує питання аналізу товарообороту за основними товарними групами та його динаміки.

Мета статті полягає в аналізі та оцінці стану роздрібного товарообороту в Україні за окремими товар-

ними групами за період 2014-2016 рр., визначені факторів, що впливають на показники та шляхи збільшення обсягу товарообороту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Роздрібний товарооборот – це реалізація товарів населенню для особистого споживання в обмін на його грошові доходи, а також продаж товарів ринкового фонду організаціям і установам для колективного споживання та задоволення їх господарських потреб. Цей продаж має назву «дрібний опт». Дохід від реалізації, тобто виручка, може мати грошову (готівкову) або безготівкову (за розрахункові чеки) форму.

Розвиток роздрібного товарообороту відбувався протягом значного періоду й у п'ять етапів. Перший етап – пострадянський, протягом якого у цій сфері розвивалися приватна і колективна форми власності. Другий етап (ринково-перехідний) характеризується зростанням роздрібною торгівлі у цілому. Треба також зазначити, що цей процес супроводжувався інфляцією. Третій етап запам'ятовується стабільністю та зростанням кількості підприємств, на ринок почали постачати закордонні товари, що є результатом розвитку зовнішньої торгівлі. Четвертий етап охопив роки після економічної кризи 2008 р. Він характеризується певним зменшенням кількості роздрібних підприємств. Останній етап (посткризовий) – це період якісної оптимізації [2].

Нині сучасний ринок зовнішньої торгівлі характеризується насамперед збільшенням конкуренції, що призводить до знищення слабкіших конкурентів, тому для підприємств важливим аспектом діяльності стають питання управління їх конкурентоспроможністю [3], освоєння нових торговельних форматів, інтенсивного зростання мережної торгівлі. Щодо останнього пункту, то треба зазначити, що має місце швидке поширення також зарубіжних мереж на ринок України.

Роздрібний товарооборот за асортиментом товарів поділяють умовно на групи продовольчих і непродовольчих товарів. До продовольчих належать усі

товари, що є придатними до споживання, тобто харчові продукти. До непродовольчих належать усі інші товари. Для визначення тенденцій роздрібного товарообороту проведемо аналіз його динаміки за 2014-2016 рр. (табл. 1).

Аналізуючи дані таблиці, можна простежити зростання всього товарообороту за основними групами протягом 2014-2016 рр. на 132,43%, у середньому зростання товарообороту щорічно становить 14,5% (рис. 1).

Рис. 1. Товарооборот продовольчих і непродовольчих товарів

Аналізуючи товарооборот продовольчих і непродовольчих товарів, можна побачити, що частка товарообороту непродовольчими товарами значно менша за продовольчі. Це пов'язано з тим, що громадяни надають перевагу перш за все товарам першої необхідності (продуктам харчування), а під час придбання непродовольчих товарів намагаються замінити їх на товари за більш сприятливими цінами. Така динаміка є негативною, адже у високорозвинених країнах у структурі товарообороту переважають непродовольчі товари [5].

Таблиця 1
Аналіз товарообороту в Україні за основними товарними групами в 2014-2016 рр. за групами [4]

Показник	Роки			Темп росту за роками, %		
	2014	2015	2016	2015/ 2014	2016/ 2015	2016/ 2014
Роздрібна торгівля в спеціалізованих магазинах продовольчими товарами, в тому числі:	53908880,3	63292132,0	72858896,0	117,40	115,11	135,15
– роздрібна торгівля свіжими плодами, ягодами, виноградом, горіхами	6010878,8	7197966,8	9313924,3	119,74	129,39	154,95
– роздрібна торгівля м'ясом і м'ясними продуктами	20689922,5	23844079,4	25118386,1	115,24	105,34	121,40
– роздрібна торгівля рибою, рибними продуктами	7081067,7	7434427,2	8295023,9	104,99	111,57	117,14
– роздрібна торгівля хлібобулочними борошняним виробами	5430278,4	6277924,4	7482756,9	115,60	119,19	137,79
– роздрібна торгівля цукро-кондитерськими виробами	14696732,9	18537734,2	22648804,8	126,13	122,17	154,10
Роздрібна торгівля непродовольчими товарами, в тому числі:	32387657,3	36522340,4	41425925,1	112,76	113,42	127,90
– роздрібна торгівля одягом	10728444,9	12752288,7	15201689,8	118,86	119,17	141,69
– роздрібна торгівля взуттям	4854398,0	5486237,4	5590471,0	133,01	101,18	115,16
– роздрібна торгівля меблями, килимами, покриттями для підлоги та стін	4969670,7	5573591,3	6620274,0	112,15	118,77	133,21
– роздрібна торгівля побутовими електротоварами та освітлювальним приладдям	11835143,7	12710223,0	14013490,3	107,39	110,25	118,40
Всього товарооборот за основними товарними групами	86296537,6	99814472,4	114284821,1	115,66	114,49	132,43

Роздрібна торгівля продовольчими товарами за період 2014-2016 рр. збільшилася на 135,5%, за перерахованими товарними групами не простежується спад товарообороту. Найбільш стрімке зростання показника можна побачити за групами роздрібною торгівлі свіжими плодами, ягодами, виноградом, горіхами та цукрово-кондитерськими виробами: за весь період 2014-2016 рр. показник підвищився на 154%. Але зростання показників темпів приросту, на жаль, пов'язане не зі збільшенням купівельної спроможності споживачів, а насамперед зі зростанням цін за весь період, інфляцією та девальвацією національної валюти.

Якщо розглядати показники роздрібною торгівлі непродовольчими товарами, то можна побачити, що темп росту за 2013-2016 рр. становить 127,90%, що значно менше, ніж аналогічний показник продовольчих товарів. Це є результатом і проявом низької купівельної спроможності населення, внаслідок чого населення замінює якісні товари товарами за більш низькими та сприятливими цінами.

Оцінюючі у цілому динаміку товарообороту, можна зробити висновок, що стан торгівлі є позитивним, але для більшої деталізації необхідно зробити аналіз індексу інфляції та індексу споживчих цін за 2014-2017 рр.

Індекс споживчих цін – це показник, що відображає зміну вартості споживчого набору товарів звітного року порівняно з попереднім. Розглянемо зміну цього показника за 2014-2016 рр. (табл. 2).

Таблиця 2

Індекс споживчих цін за період 2014-2016 рр. [4]

Показник	2014 р.	2015 р.	2016 р.
Індекс цін за період	124,9	143,3	112,4

Найбільш стрімким є зростання індексу за період 2014-2015 рр., у 2016 р. цей показник становив 112,4%, що є негативною тенденцією. Для детальної інформації запропоновано розглянути динаміку індексу споживчих цін за категоріями товарів (табл. 3, рис. 2).

Таблиця 3

Динаміка індексу цін за категоріями товарів [4]

Група товарів	2014 р.	2015 р.	2016 р.
Продукти харчування у цілому	124,5	140,1	103,2
Одяг і взуття	114,5	135,0	105,5
Побутова техніка та предмети домашнього побуту	127,9	136,0	104,2

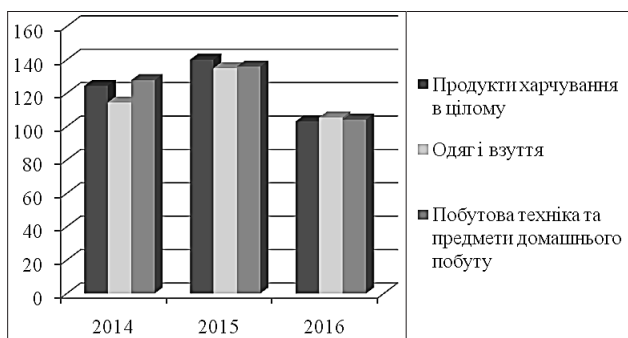

Рис. 2. Динаміка індексу цін за категоріями товарів

З аналізу даних таблиці можна побачити значну зміну індексів цін, їх стрімке зростання за весь

період 2014-2016 рр. Найбільшим воно є за період 2014-2015 рр., що є результатом інфляції, девальвації, економічної, політичної і фінансової кризи в державі. У 2016 р. вже не простежується такого різкого зростання показника у зв'язку зі стабілізацією курсу національної валюти.

Не менш важливим є той аспект, що відпускна ціна товару формується також із витрат на транспортування товару (що пов'язано із ціною за бензин), витрат зі зберігання товару (оплати оренди приміщення, витрат на електроенергію, водопостачання, оплата праці працівників), тому підвищення тарифів на комунальні послуги та на паливо є також причиною зростання ціни реалізації товару.

Підсумовуючі, можна зробити висновок, що тенденція зміни показника індексів цін є негативною й є наслідком макроекономічних процесів. При цьому необхідно розуміти, що кожен покупець для себе встановлює певний «діапазон» цін, у межах якого він купує товар. Надання знижок, зниження ціни товару позитивно впливає на вибір споживача щодо певної групи товару [6]. Такий маркетинговий прийом дає можливість, по-перше, прорекламувати та звернути увагу на товар, а по-друге, як наслідок, збільшити обсяг продажів. Якщо якість товару дійсно відповідає його ціні, то це буде сприяти залученню споживача.

Ще однією проблемою розвитку роздрібною торгівлі є те, що статистичні дані не повною мірою відображають обсяги товарообороту у зв'язку з приховуванням (або заниженням) роздрібною товарообороту підприємствами торгівлі. Таким чином, у сфері роздрібною торгівлі нині простежується нелегальна господарська діяльність [7]. Для того щоб знизити показники цієї динаміки, необхідним є вживання заходів щодо зниження податкового тиску на підприємства та заходів боротьби з корупцією.

Не менш важливим є інституційні перетворення, які пов'язані насамперед з інтеграційними процесами роздрібною торгівлі. Інституційне забезпечення розвитку підприємницького сектору вітчизняної економіки є одним із найголовніших факторів формування кількісних та якісних ефектів [8]. Це питання включає в себе проблему підвищення конкурентоспроможності вітчизняних товарів, адже якість товару певною мірою формує його попит.

Висновки. Згідно з результатами дослідження й аналізу даних стану роздрібною товарообороту в Україні, можна зробити такі висновки. По-перше, значний негативний вплив на стан торгівлі справляє політична, економічна та фінансова нестабільність у країні. Наслідками цих явищ є: зменшення доходів населення, що призводить до масового зниження його купівельної спроможності (також надмірне податкове навантаження на населення має значний негативний вплив); щорічна інфляція, що призводить до подальшого підвищення цін, перерозподілу доходів населення і знецінення заощаджень, зниження рівня життя в країні; знецінення національної валюти, що прокує інфляційні процеси і в результаті не дає можливості стабільно розвиватися і діяти кредитно-грошовій системі країни.

По-друге, наслідком економічної кризи є також дестабілізація роботи підприємств, у тому числі підприємств роздрібною торгівлі, по всій країні незалежно від регіону, що впливає на зниження обсягів виробництва і реалізації, в результаті це призводить до підвищення обсягів імпорту продукції.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Корсак В.І. Актуальні проблеми регулювання галузі роздрібною торгівлі / В.І. Корсак // Економіка та держава. – 2013. – № 6. – С. 25-26.
2. Азарян О.М. Генезис трансформації роздрібною торгівлі в Україні та формування сучасної парадигми її розвитку / О.М. Азарян, В.О. Соболев // Маркетинг в Україні. – 2009. – № 5. – С. 34-37.
3. Касич А.О. Теоретичні та практичні аспекти управління конкурентоспроможністю підприємства / А.О. Касич, Д.О. Глущенко // Економіка та держава. – 2016. – № 11. – С. 65-70.
4. Офіційний сайт Державної статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Ілюхіна Н.П. Шляхи вдосконалення обліку доходів та витрат на торговельних підприємствах / Н.П. Ілюхіна // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2014. – Вип. 2. – С. 61-64.
6. Голубев М.І. Роздрібний товарообіг підприємств як індикатор соціально-економічного розвитку України / М.І. Голубев, Ю.О. Ольвінська // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень: збірник наукових студентських праць. – Одеса: ОНЕУ, 2016. – Вип. 2. – С. 178-184.
7. Труфіна Ж.С. Основні аспекти розвитку роздрібною торгівлі в Україні / Ж.С. Труфіна, М.І. Уграк // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – 2014. – Вип. 1. – С. 245-251.
8. Кириченко М. Інституційні перетворення як важливий чинник впливу на конкурентоспроможність торговельних підприємств / М. Кириченко // Інституційний розвиток соціально-економічних систем: національна економіка у глобальному середовищі: збірник наукових праць за матеріалами VIII Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (Полтава, 27-28 квітня 2016 р.). – Полтава: ПУЕТ, 2016. – 213 с.

УДК 657.1:658.1

Скрипник М.І.*доктор економічних наук, доцент,
завідувач кафедри обліку і аудиту
Київського національного університету технологій та дизайну***Григоревська О.О.***кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і аудиту
Київського національного університету технологій та дизайну***Грабчук І.Л.***кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і аудиту
Житомирського державного технологічного університету***ПРИЧИНИ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВ:
НЕЕФЕКТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЧИ ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВА БЕЗГРАМОТНІСТЬ?**

Стаття присвячена доведенню необхідності дослідження факторів виникнення банкрутства. Наведено підходи дослідників до поставленої проблеми. Узагальнено фактори виникнення банкрутства. Надано їх характеристику. Запропоновано шляхи мінімізації впливу наведених причин.

Ключові слова: банкрутство, причина банкрутства, неплатоспроможність, бухгалтерський облік, внутрішній контроль.

Скрыпник М.И., Григоревская Е.А., Грабчук И.Л. ПРИЧИНЫ БАНКРОТСТВА ПРЕДПРИЯТИЙ: НЕЭФФЕКТИВНЫЙ МЕНЕДЖМЕНТ ИЛИ УЧЕТНО-ФИНАНСОВАЯ БЕЗГРАМОТНОСТЬ?

Статья посвящена доказательству необходимости исследования факторов возникновения банкротства. Приведены подходы исследователей к поставленной проблеме. Обобщены факторы возникновения банкротства. Предоставлена их характеристика. Предложены пути минимизации влияния указанных причин.

Ключевые слова: банкротство, причина банкротства, неплатежеспособность, бухгалтерский учет, внутренний контроль.

Skrypnik M.I., Grigorevska O.O., Grabchuk I.L. CAUSES OF BANKRUPTCY OF ENTERPRISES: INEFFECTIVE MANAGEMENT OR ACCOUNTING FINANCIAL ABSOLUTE?

The article is devoted to the necessity of investigating the factors of bankruptcy. The approaches of researchers to the given problem are presented. Generalized factors of bankruptcy. Their description is given. The ways of minimizing the influence of the above-mentioned causes are proposed.

Keywords: bankruptcy, the cause of bankruptcy, insolvency, accounting, internal control.

Постановка проблеми. В умовах нестабільного розвитку економіки України, зумовлених внутрішніми політичними, соціальними, економічними факторами, проблеми управління підприємствами, що знаходяться у кризових умовах, стають особливо актуальними.

Таким чином, питання, пов'язані зі встановленням негативних тенденцій розвитку підприємства, прогнозуванням кризових станів та банкрутства, антикризовим управлінням, викликають інтерес у багатьох, хто займається проблемами управління фінансово-господарським станом підприємств.

Причини виникнення нестабільного стану підприємства різні. Проте загальна їх класифікація відсутня. Вважаємо, що розуміння сутності, причин та факторів, які спричиняють банкрутство, за наявного ефективного аналітичного апарату дасть змогу мінімізувати вплив кризових явищ або хоча б спрогнозувати його, що й зумовлює інтерес до поставленої проблематики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Досліджуючи літературні джерела, виявлено, що питання причин виникнення банкрутства висвітлено у працях